

Waar is de echte Yellow Transparent gebleven?

Bij toeval kregen wij enkele jaren geleden een artikel onder ogen van A. Ide, destijds directeur van de vermaarde G.A. van Swieten Tuinbouwschool te Frederiksoord, dat al in 1896 in het Tijdschrift voor Tuinbouw, No.1, was gepubliceerd.

Hij behandelt in het bewuste artikel een nieuwe, aantrekkelijke Amerikaanse appel, verkregen onder de naam Yellow Transparent. De bewuste appel was volgens hem enkele jaren daarvoor in ons land ingevoerd door de firma Groenewegen, Boomkweekers, te De Bilt.

Rond 1900 verscheen er in Nederland ook een appel onder de naam Yellow Transparent, syn. Transparente Blanche, Transparent Jaune en White Transparent. In Zeeland kent men deze appel onder de naam (Blanke) Madeleine, terwijl wij die in Oost Nederland kennen als de St. Jaopik's appel. In Duitsland, waar deze appel al sinds het midden van de 19e eeuw zou zijn geteeld, kent men haar onder de naam Weisser Klarapfel. Ze zou met gelijksoortige Russische appels naar verluidt afkomstig zijn uit een van de Baltische Staten (Letland).

Wanneer precies deze appel in Nederland is verschenen, is onduidelijk. Vast schijnt wel te staan dat zij al in 1852 door boomkweker Wagner in Riga geleverd was aan de Franse boomkweker Leroy, in Angers. Ze zou vervolgens rond 1900, vanuit Frankrijk, in Nederland zijn geïntroduceerd, maar op welke wijze en door wie is, voor zover ik heb kunnen achterhalen, niet bekend.

Nooit eerder hadden wij, noch in assortimentslijsten, noch in de pomologische literatuur, noch bij overlevering, van enig naamconflict in dit geval gehoord. Ook was dit ogenschijnlijke naamconflict bij ons, hoewel ik er aanvankelijk door gefascineerd was, destijds bij mij op de achtergrond geraakt.

Toen ik, teneinde een probleem van naamgeving van een geheel ander appelras te verhelderen, onlangs bij een van mijn naspeuringen in de pomologische literatuur op een korte beschrijving van de eerdergenoemde en kennelijk al door Ide behandelde Yellow Transparent stuitte, ging er weer een lichtje bij mij branden.

In het onvolprezen pomologische meesterwerk, *The Apples of New York* (Beach et al., 1905) was er door Beach namelijk een appel onder de naam Yellow Transparent beschreven die volgens hem in 1870 door de United States Department of Agriculture geïmporteerd was uit Rusland.

En dat was op zichzelf nog niet iets dat echt onze aandacht trok, ware het niet dat hij deze in een vergelijking betreft met een elders in dat handboek genoemde, laten we voor het gemak maar zeggen, 'Europese Yellow Transparent'. Die appel wordt aldaar met de naam Thaler aangeduid, met als synoniem - zeer verwarrend - Yellow

Transparent.

Wat ons in het bijzonder interesseerde, was de expliciete behandeling van de gevoeligheid voor ziekten, met name vruchtboomkanker, van de Thaler, kennelijk ook wel aangeduid als Charlottenthaler. 'Zijn' Amerikaanse Yellow Transparent zou daar volgens hem niet door worden aangetast.

En het was juist deze laatste eigenschap die in Frederiksoord ook door Ide was waargenomen en expliciet benoemd, hetgeen er nog weer eens op zou kunnen duiden dat Ide het inderdaad over deze appel had.

Nog zouden wij niet overmatig geïnteresseerd zijn geraakt in deze appel, ware het niet dat wij al vele jaren een appel in onze collectie hebben die niet of nauwelijks te onderscheiden is van de ons allen hier te lande onder die naam bekende Yellow Transparent, behalve dan in haar ogenschijnlijke ongevoeligheid voor vruchtboomkanker!

Wij hadden deze steeds gehouden voor een (natuurlijke) zaailing van de ons bekende Yellow Transparent die (bijna) soortecht in deze vermoede zaailing was teruggekomen, maar dan wel met een hoog niveau van resistentie tegen vruchtboomkanker. Overigens hebben we deze appel, vanwege genoemde zeer nuttige eigenschap, die zij mogelijk had meegekregen van een resistente, overigens onbekende vader, wel in collectie gehandhaafd.

Conclusie: wij hebben hiermee waarschijnlijk de Amerikaanse, dus echte Yellow Transparent in handen, daarbij de regels van anciënniteit voor de rechtmatigheid van naamgeving volgende. De Europese zou derhalve beter met de naam Transparente Jaune kunnen worden aangeduid.

Toch zijn wij niet geheel overtuigd. Ik zou graag van onder de vaste lezerskring van de Slanke Spil reacties ontvangen over vermeende resistentie tegen vruchtboomkanker in een appel die men eens als een Yellow Transparent had verworven.

Waarom H. de Greeff, leraar aan dezelfde G.A. van Swieten Tuinbouwschool te Frederiksoord, in zijn serie Onze Appels en Peren, uitgegeven gedurende de jaren 1905-1908, de dus al in Fredriksoord aanwezige, Amerikaanse Yellow Transparent, niet vermeldt, zal wel altijd een raadsel blijven.

(Hennie Rossel, jan. 2015)

Eerder gepubliceerd in De Slanke Spil, Nieuwsbrief van de donateurs van de Stichting Vrienden van het Fruitteeltmuseum, Kapelle (Zld.), no. 24 (maart 2015)